

Interpelacja nr 30377

do ministra inwestycji i rozwoju

w sprawie dostosowania art. 491 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych do sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 marca 2018 r., sygn. akt P 7/16

Zgłaszający: Andrzej Matusiewicz

Data wpływu: 20-03-2019

Przemyśl, dnia 20 marca 2019 r.

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 192 Regulaminu Sejmu przedkładam interpelację skierowaną do Ministra Infrastruktury Andrzeja Adamczyka w sprawie dostosowania treści art. 491 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 845) do sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 marca 2018 r., sygn. akt P 7/16.

Postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym zostało zainicjowane pytaniem prawnym Sądu Okręgowego w Gdańsku XV Wydział Cywilny z dnia 18 lutego 2016 r. Skierowane pytanie prawne dotyczyło zgodności art. 491 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1222) z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z dnia 29 czerwca 2016 r., znak: IV.7210.15.2016.KD, przedstawił stanowisko, zgodnie z którym „art. 491 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w zakresie, w jakim uniemożliwia realizację roszczenia o ustanowienie i przeniesienie odrębnej własności przez spółdzielnię mieszkaniową, przyznane w przepisach ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, w sytuacji gdy zadośćuczynienie przesłance samodzielności lokalu wymaga wykonania robót adaptacyjnych, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Prokurator Generalny w piśmie z dnia 5 września 2016 r., znak: PK VIII TK. 62.2016, wniósł o umorzenie postępowania na podstawie art. 83 ust.

1 w związku z art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym z uwagi na niedopuszczalność orzekania.

W piśmie z dnia 22 czerwca 2017 r., znak: BAS-WPTK-956/16, stanowisko w sprawie zajął Sejm RP, wnosząc o umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych w art. 491 stanowi, że osoba, która na podstawie ustawy może żądać ustanowienia odrębnej własności lokalu, w razie bezczynności spółdzielni, może wystąpić do sądu z powództwem na podstawie art. 64 Kodeksu cywilnego w związku z art. 1047 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego.

W toku postępowania, zgodnie z nakazem zawartym w art. 491 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, okazało się, że lokal użytkowy będący przedmiotem procesu nie spełniał wymogu samodzielności. Aby można było uznać go za lokal samodzielny, należało przeprowadzić określone prace adaptacyjne.

Pytający sąd wskazał, że w sytuacji, w której do spełnienia przesłanki samodzielności lokalu konieczne jest przeprowadzenie prac adaptacyjnych, sąd, orzekając w trybie wyznaczonym przez ww. art. 491, nie ma możliwości, by nakazać przeprowadzenie takich prac, a wskutek tego ustanowienie odrębnej własności lokalu na rzecz powoda jest niemożliwe.

Trybunał Konstytucyjny zauważył, że wobec szerokiego rozumienia użytego w art. 491 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych sformułowania „bezczytność spółdzielni” osoba uprawniona na podstawie przepisów materialnych tejże ustawy może wystąpić do sądu z przewidzianym w tym przepisie powództwem wówczas, gdy spółdzielnia określiła przedmiot odrębnej własności wszystkich lokali w danej nieruchomości, ale także wtedy, gdy spółdzielnia jeszcze tego nie uczyniła, a zatem gdy zarząd nie podjął uchwały przewidzianej w art. 42 ust. 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

W opinii Trybunału Konstytucyjnego źródło problemu konstytucyjnego, który ujawnił się w sprawie rozpatrywanej przez sąd okręgowy, polegał na nieuwzględnieniu w wystarczającym stopniu złożoności postępowania prowadzonego w trybie art. 491 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

W związku z tym, że instrumenty procesowe dostępne w przewidzianym w nim trybie procesowym są niewystarczające z punktu widzenia realizacji przez uprawnionego, któremu przysługuje spółdzielcze prawo do lokalu, ustanowienia i przeniesienia odrębnej własności lokalu w sytuacji, w której uczynienie zadość przesłance samodzielności lokalu wymaga wykonania robót adaptacyjnych, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 konstytucji.

W niniejszym przypadku sąd powziął wątpliwości co do zgodności przepisu ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych z konstytucją, dlatego przedstawił Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności przepisu z ustawą zasadniczą, inicjując tym samym kontrolę konstytucyjności prawa. Sąd słusznie nie oparł swojego rozstrzygnięcia na omawianym przepisie, jednocześnie sformułował wątpliwości co do konstytucyjności przepisu, odnosząc je do stanu faktycznego w zawisłej przed nim sprawie.

Trybunał Konstytucyjny dokonał cytowanym orzeczeniem podziału regulacji prawnej na część zgodną i niezgodną z konstytucją, naruszając przy tym jej konstrukcję całościową. Należy zauważyć, że wyrażona w art. 2 konstytucji zasada określoności prawa wymaga, aby przepisy prawne były formułowane w sposób poprawny, jasny i precyzyjny (zob. wyrok z 11 stycznia 2000 r., sygn. K 7/99, OTK ZU nr 1/2000, poz. 2). Dodam, że przywołana zasada znajduje swą konstytucyjną podstawę w zasadzie demokratycznego państwa prawnego. Odnosi się ona do wszelkich regulacji (pośrednio czy bezpośrednio) kształtujących pozycję prawną obywatela. Zasada określoności prawa jest bowiem jedną z dyrektyw prawidłowej legislacji (Proces prawotwórczy w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego - Wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego dotyczące zagadnień związanych z procesem legislacyjnym, Warszawa 2015, s. 62). Zasada określoności przepisów prawa ma charakter wiążący dla organu wyposażonego w kompetencję prawotwórczą. Wydany wyrok zakresowy powinien zostać uznany za wystarczającą inspirację ustawodawczą rzutującą na podjęcie decyzji dotyczącej wszczęcia prac legislacyjnych.

Na zakończenie dodam, że w ciągu ostatnich lat Trybunał Konstytucyjny wydał wiele wyroków w kwestii spółdzielczego prawa mieszkaniowego. Ponadto nieudane nowelizacje ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych dokonane w 2002 r. i w 2007 r. sprawiły, że jej treść nie jest taka, jak być powinna. Konstatując, obecna ustawa o spółdzielniach

mieszkaniowych po interwencjach ustawodawcy i Trybunału Konstytucyjnego jest mało czytelna.

Biorąc powyższe pod uwagę, kieruję do Ministra Inwestycji i Rozwoju następujące pytania:

1. Czy Rada Ministrów zamierza podjąć inicjatywę ustawodawczą w związku z przedmiotowym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego ?
2. Czy Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju zamierza przygotować zupełnie nową ustawę o spółdzielniach mieszkaniowych?

Z poważaniem

Andrzej Matusiewicz

Poseł na Sejm RP